

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยแบ่งขั้นเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 พัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบและสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1.1 การศึกษาปัญหา และความต้องการจำเป็นของหลักสูตร โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนตำรา เอกสาร งานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 แนวทาง คือ การสังเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ข้างต้น และทำการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ จากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของโครงสร้างของหลักสูตรที่ครบตามองค์ประกอบของหลักสูตร แล้วทำการร่างหลักสูตรเพื่อเข้าสู่กระบวนการวิพากษ์หลักสูตรต่อไป

1.2 การวิพากษ์หลักสูตร เพื่อนำเสนอโครงสร้างหลักสูตรต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร ได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างเนื้อหา เวลา แนวการจัดการกิจกรรม และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล แล้วนำวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผล ประมวลผล จากนั้นนำมาหลักสูตรมาปรับปรุง จนได้ร่างหลักสูตรเพื่อนำไปเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบคุณภาพต่อไป

1.3 การตรวจสอบคุณภาพโครงสร้างหลักสูตร เป็นการประเมินโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในด้านความเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นปรับปรุง

1.4 การทดลองใช้ (try out) นำหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพ และข้อบกพร่องต่าง ๆ แล้วปรับปรุง จนได้หลักสูตรที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรมาประเมินผลและปรับปรุงเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตร เป็นการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการตรวจสอบผลที่เกิดจากการทดลองใช้หลักสูตรทุกระยะ ทั้งก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และหลังการใช้หลักสูตร ร่วมกับการประเมินเอกสารหลักสูตร

ขั้นตอนการวิจัยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ขั้นตอนการวิจัยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การออกแบบและสร้างหลักสูตร

การออกแบบและสร้างหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนและพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การเลือกและจัดเนื้อหาสาระ การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และการวัดและประเมินผล ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

วิธีการศึกษา

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการร่างหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การศึกษาปัญหา และความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ขั้นที่ 2 การวิพากษ์หลักสูตร และขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และขั้นที่ 4 การทดลองใช้ (Try out) หลักสูตร ซึ่งแต่ละขั้นมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาปัญหา และความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ในขั้นนี้มี

จุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ตำรา เอกสาร เรื่องความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา รวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น โดยการสังเคราะห์เอกสาร และการสนทนากลุ่ม (Focus group

discussion) จากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด ของโครงสร้างของหลักสูตรที่ครบตาม องค์ประกอบของหลักสูตร ในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ ประวิต เอรารวรรณ (2539 : 24) และ นิสา ชูโต (2540 : 127) กำหนดดังต่อไปนี้

คัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อ เสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยใช้หลักการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนาที่อยู่ในศูนย์ เครือข่ายเดียวกันได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หัวหน้าครูวิชาการ โรงเรียน ผู้บริหาร สถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ประจำศูนย์เครือข่าย ของศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาที่ 8 ใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และนักวิชาการสาธารณสุข ของ โรงพยาบาล ที่อยู่ในเขตบริการของ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 8 รวม ทั้งสิ้น จำนวน 10 คน ดังนี้ 1) นายสิทธิชัย จันทะบุตรศรี 2) นายมานิตย์ ประเดิม 3) นายคำ จันท์ นาสะอ้าน 4) นายสมศักดิ์ ไวยารัตน์ 5) ดร. อำคา แสงงาม 6) นางลัดดาวัลย์ แจ้งสนาม 7) นางสาวเต็มเดือน ศรีส่อง 8) นางนิตยา ปรีกมาศ 9) นายเทิดศักดิ์ โภธิสาขา 10) นายมนตรี สนวนงาม ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้โครงสร้างของ หลักสูตรที่แสดงถึงองค์ประกอบของหลักสูตรครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

1. กลุ่มผู้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ดำเนินการสนทนา จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้วิจัยเอง ผู้จัดบันทึกการสนทนา จำนวน 1 คน รวมเป็น 2 คน

2. แนวทางในการสนทนากลุ่ม เรื่องการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อ เสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีกระบวนการในการสร้าง ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยเชิงเอกสารโดยทำการสังเคราะห์และบูรณาการจาก นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย สงัด อุทรานันท์. 2532 : 38; วิชัย วงษ์ใหญ่.2543 : 77 ; Taba. 1962 : 12 ; Sayler ; & Alexander. 1974 : 6) มากำหนดเป็นกรอบ โครงสร้างหลักสูตร และแนวคำถาม ดังนี้

2.1.1 ความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

2.1.2 แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.1.3 การกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรควรมีองค์ประกอบเป็น
อย่างไร

2.1.4 รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทักษะชีวิตการตระหนักรู้
และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นเป็นอย่างไร

2.1.5 บรรยาการการจัดการเรียนการสอนอย่างไร จะส่งเสริมและพัฒนา
ทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

2.1.6 สื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ใดบ้างที่เหมาะสมกับการส่งเสริม
และพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

2.1.7 รูปแบบและกระบวนการวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมและพัฒนา
ทักษะชีวิตการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง

2.1.8 ข้อคิดเห็นอื่นๆ

2.2 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มตามโครงสร้างแนวคำถามที่กำหนด
ไว้ซึ่งประกอบด้วยคำถามหลักและคำถามขยายที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตาม
สถานการณ์การสนทนาของกลุ่ม

2.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้น ไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
พิจารณาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องของประเด็นคำถาม และภาษาที่ใช้

2.4 ปรับปรุงแบบสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบบันทึกสนทนากลุ่มไปหาประสิทธิภาพโดยไปทดลองใช้กับครู
ที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 กลุ่ม (3 คน)

2.6 นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาปรับปรุงให้เป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์

2.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการประสานกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
นัดหมายแจ้งกำหนดการ จัดเตรียมสถานที่

2.8 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลในด้านของความ
ครบถ้วน ตรงตามประเด็นการสนทนาที่กำหนด

จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และการสนทนากลุ่มมาทำ
การยกร่างหลักสูตร โดยการสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร มาเป็น
แนวทางในการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และ
เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีองค์ประกอบของที่สำคัญของ
หลักสูตร 14 องค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) สภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นของหลักสูตร

2) หลักการของหลักสูตร 3) วิสัยทัศน์ 4) พันธกิจ 5) เป้าหมายของหลักสูตร 6) ผลการเรียนรู้
7) สารการเรียนรู้ 8) คำอธิบายรายวิชา 9) โครงสร้างเนื้อหาและเวลา ประกอบด้วย 4 หน่วย
การเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 การตระหนักรู้ในตนเอง หน่วยที่ 2 การเห็นคุณค่าในตนเอง หน่วยที่ 3
การเห็นใจผู้อื่น และหน่วยที่ 4 การรับผิดชอบต่อสังคม 10) เวลาเรียน 11) โครงสร้างรายวิชา
12) แนวการจัดกิจกรรม 13) สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ 14) แนวการวัดและประเมินผล
รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

1. สภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นของหลักสูตร เป็นการสังเคราะห์สภาพ
ปัญหาและความต้องการจำเป็นการพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้
และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นของนักเรียน

2. หลักการของหลักสูตร เป็นการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการ
ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

3. วิสัยทัศน์ เป็นกำหนดทิศทางของหลักสูตรซึ่งต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย
ของหลักสูตร

4. พันธกิจ เป็นการดำเนินการสร้าง การใช้ และประเมินหลักสูตร

5. เป้าหมายของหลักสูตร เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะชีวิตการตระหนักรู้และเห็น
คุณค่าในตนเอง

6. ผลการเรียนรู้ เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้
วิเคราะห์ครอบคลุมทักษะชีวิตในองค์ประกอบด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและ
ผู้อื่น

7. สารการเรียนรู้ หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็น
คุณค่าในตนเองและผู้อื่น เป็นหลักสูตรในสาระเพิ่มเติม รายวิชาทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการ
ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ที่สถานศึกษาได้พัฒนาขึ้นตามจุดเน้น และบริบท
ของชุมชน

8. คำอธิบายรายวิชา เป็นการอธิบายรายละเอียดของหลักสูตร รายละเอียดการ
จัดกิจกรรม และผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

9. โครงสร้างเนื้อหาและเวลา โดยวิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาสาระ ผู้วิจัยได้
วิเคราะห์ผู้เรียน และนำกรอบความคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็น
คุณค่าในตนเอง และผู้อื่นนำมากำหนดเนื้อหาและมวลประสบการณ์ โดยพิจารณาให้สอดคล้อง

และครอบคลุมกับเป้าหมายของหลักสูตร และได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 การตระหนักรู้ในตนเอง หน่วยที่ 2 การเห็นคุณค่าในตนเอง หน่วยที่ 3 การเห็นใจผู้อื่น และหน่วยที่ 4 การรับผิดชอบต่อสังคม

10. เวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน 1 ภาคเรียน

11. โครงสร้างรายวิชา เป็นการแสดงรายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สาระสำคัญ เวลา (ชั่วโมง) และน้ำหนักคะแนน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

12. แนวการจัดกิจกรรม เป็นกำหนดวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นผู้วิจัย กำหนดวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เน้นกระบวนการกลุ่มและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกคน

13. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ กำหนดให้สอดคล้องกับขอบเขตเนื้อหาและ กิจกรรม

14. แนวการวัดและประเมินผล กำหนดการประเมินผลการเรียนรู้และเกณฑ์ การผ่านการประเมิน

นอกจากองค์ประกอบที่สำคัญ 14 องค์ประกอบแล้ว เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มี ประสิทธิภาพ จำเป็นต้องดำเนินการต่อตามรายละเอียด ดังนี้

1. ระบุแหล่งข้อมูลและเอกสารค้นคว้า

2. สร้างแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

3. สร้างแบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าใน

ตนเองและผู้อื่น

4. สร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และ เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

5. ได้หลักสูตรฉบับร่าง

2. การวิพากษ์หลักสูตร เป็นการนำเสนอหลักสูตรฉบับร่าง เสนอต่อ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบ สำคัญของหลักสูตรฉบับร่าง กลุ่มเป้าหมาย คือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพัฒนาหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านทักษะชีวิต และศึกษานิเทศก์ที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) รศ.ดร.วิมล รัตน์ สุนทรโรจน์ 2) ดร.นิคม ชมภูหลง 3) ดร.สุวิริยา สุวรรณโคตร 4) นางสาววินัส จันทร์มา 5) ดร.ภูษิต บุญทองเถิง 6) ผศ.ดร.สมาน

เอกพิมพ์ 7) ดร.สมปอง ศรีกล้า 8) ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล 9) ดร.ชาติรี ศิริสวัสดิ์

10) ดร.รุ่งฟ้า ล้อมในเมือง ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การ
วิพากษ์หลักสูตร มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 จัดเตรียมหลักสูตรฉบับร่าง

2.2 กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการวิพากษ์หลักสูตร

2.3 แต่งตั้งคณะกรรมการวิพากษ์หลักสูตร โดยขอความอนุเคราะห์จาก

บัณฑิตวิทยาลัย ออกหนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการวิพากษ์หลักสูตร นัดหมายกำหนดการ
แจ้งจัดเตรียมสถานที่

2.4 ดำเนินการวิพากษ์หลักสูตร และบันทึกผลรายงานการวิพากษ์ของ
คณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการวิพากษ์ในทุกประเด็น มา
สร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาตรฐาน ประมวลผล เพื่อปรับปรุง จน
ได้หลักสูตรฉบับร่างที่ผ่านกระบวนการวิพากษ์ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความ
เหมาะสม ของหลักสูตรต่อไป

3. การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการ
ประเมินคุณภาพของหลักสูตรว่ามีความ เหมาะสม ครอบคลุม และถูกต้องตามหลักการการ
พัฒนาหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ภาษาที่ใช้สามารถสื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำไปสู่
การปฏิบัติหรือไม่ หลักสูตรที่สร้างขึ้นเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ และสามารถ
สนองความต้องการของสังคมและผู้เรียนมากน้อยเพียงใด โดยนำร่างหลักสูตรที่สร้างขึ้น เสนอ
ต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินคุณภาพของร่างหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน

การประเมินร่างหลักสูตร เป็นการประเมินความเหมาะสมของร่าง
หลักสูตร มีรายละเอียด ดังนี้

การประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร พิจารณาจากสภาพปัญหา
และความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของ
หลักสูตร ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียน โครงสร้าง
รายวิชา แนวการจัดกิจกรรม สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และแนวการวัดและประเมินผล ว่ามี
ความเหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง
และผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา เพียงใด

2) ผู้ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

ผู้ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะชีวิต จำนวน 1 คนผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา จำนวน 1 คน รวม 5 คน ประกอบด้วย 1) ผศ.ดร.สมาน เอกพิมพ์ วุฒิ ศษ.ด. (หลักสูตรและการเรียนการสอน) อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ 2) ดร.สมปอง ศรีกัลยา วุฒิ ศษ.ด. (หลักสูตรและการสอน) อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ 3) ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.อรุณ ชูขจรเดื่อง วุฒิ กศ.ค. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ 4) ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช วุฒิ ปร.ค.(ไทยศึกษา) อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ 5) ดร.สุวิริยา สุวรรณโคตร อาจารย์ประจำวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

3) เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมร่างหลักสูตร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (มากที่สุด/มาก/ปานกลาง/น้อย/น้อยที่สุด)

วิธีสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสม โครงร่างหลักสูตร มีดังนี้

1.1) ศึกษารายละเอียดของโครงร่างหลักสูตร

1.2) กำหนดประเด็นที่จะทำการประเมินแล้วนำมาเขียนเป็นข้อคำถาม

1.3) นำแบบประเมินให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุง เป็นฉบับที่สมบูรณ์

4) การประเมินคุณภาพของร่างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบของร่างหลักสูตร โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม เป็น 5 ระดับ ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.50 หมายถึง ไม่เหมาะสม

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการและประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ

ด้วยตนเอง

6) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การคำนวณคะแนนเฉลี่ยของความเหมาะสม คือถ้าคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปถือว่าร่างของหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมในเบื้องต้น ไม่ต้องทำการปรับปรุง สำหรับคะแนนข้อใดที่ได้ต่ำกว่า 3.51 ให้พิจารณาถึงเหตุผลเป็นรายข้อ โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

ผลการประเมินคุณภาพของร่างหลักสูตร ปรากฏว่า ค่าความเหมาะสมของร่างหลักสูตร มีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.20) มีคะแนนเฉลี่ย ของแต่ละองค์ประกอบ ตั้งแต่ 4.40 – 5.00

4. การทดลองใช้ (try out) หลักสูตร นำหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจตุรคามพัฒนา ตำบลกุกาสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 25 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตร

การทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตรเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินการและจัดทำแผนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้วิธีสอน สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็น การดำเนินการวิจัยที่เป็นวงจร(Circle) ตามลำดับก่อนหลังที่ผู้วิจัยได้วางแผนไว้ ด้วยวงจรการวิจัยที่เป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นการวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตผล (Observe) และขั้นสะท้อนกลับ (Reflect) (ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2552 : 51-60)

1. จุดมุ่งหมาย

เพื่อหาประสิทธิผลของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกุกาสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวนนักเรียน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. แบบแผนการทดลอง

การทดลองใช้หลักสูตรใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองวัดสองครั้ง (One Group Pretest – Posttest Design) ดังนี้ (ธีรวุฒิ เอกะกุล. 2551 : 86-87)

O1 X O2 (Experimental Group)

เมื่อ	O1	หมายถึง	คะแนนสอบก่อนการฝึกอบรมตามหลักสูตร
	O2	หมายถึง	คะแนนสอบหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตร
	X	หมายถึง	การจัดกิจกรรมการฝึกอบรมตามหลักสูตร

4. วิธีการศึกษา

การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการนำหลักสูตรที่ได้ประเมินและปรับปรุงร่างหลักสูตรแล้วนำมาทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ด้วยการนำไปปฏิบัติจริงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) มีขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการเตรียมแผนการที่จะปฏิบัติการวิจัย ดังนี้

1.1) สร้างเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้

1.2) เตรียมสื่อการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยการ

เรียนรู้

1.3) เตรียม/กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4) กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล และสร้างเครื่องมือวัดและ

ประเมินผล

2) ขั้นการปฏิบัติการ (Act) เป็นขั้นตอนที่ลงมือกระทำการวิจัย ด้วยการดำเนินการตามกิจกรรมที่ได้ออกแบบการวิจัยไว้

3) ขั้นการสังเกต (Observe) เป็นขั้นตอนที่ได้จากการเก็บข้อมูลจริง ตามที่ได้ออกแบบการวิจัยไว้ ซึ่งพิจารณาสังเกตผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และหลักสูตรที่ใช้ในการวิจัย

4) ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflect) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน มาประมวลสรุปผลเป็นการสะท้อนข้อมูลกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งสามารถสังเกตได้ กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และสะท้อนข้อมูลกลับเกี่ยวกับข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ซึ่งการสะท้อนกลับมี 2 ลักษณะดังนี้

4.1) ถ้าผลสะท้อนกลับบรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรเป็นอย่างดี นั้น ก็จะเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และเขียนรายงานผลการปฏิบัติการ หรืออาจจะทำซ้ำอีกด้วยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมใหม่ แต่ยังคงใช้แผนปฏิบัติการเดิม เพื่อศึกษาความคงที่ หรือความยั่งยืนของผลการปฏิบัติการที่ได้ในวงจรนั้น ๆ

4.2) ถ้าผลการสะท้อนกลับไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ในหลักสูตรนั้น จะต้องทำการซ้ำแผนใหม่ (Re plan) โดยการปรับกิจกรรม ปรับสื่อการเรียนรู้ หรือปรับการ

ประเมินผลของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ใหม่ เพื่อแก้ไขสิ่งที่ยังไม่บรรลุผลของกลุ่มเป้าหมาย แล้ว
ปฏิบัติการในหน่วยการเรียนรู้ที่มีปัญหาอีกครั้งหนึ่ง จนผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามจุดประสงค์
ของหลักสูตรดังกล่าว

5. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร จำนวน 26 ชั่วโมง โดยดำเนิน
กิจกรรม สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ในชั่วโมงเรียนกิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมแนะแนว ใช้แผนการ
การเรียนรู้ 13 แผน ตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2556 ถึงวันที่ 10 มกราคม 2557 และใน
หน่วยการรับผิดชอบต่อสังคม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน จะใช้เวลาจัดกิจกรรม ใน
วันเสาร์ - อาทิตย์

6. การดำเนินการใช้หลักสูตร

6.1 การเตรียมการก่อนการทดลอง

6.1.1 จัดเตรียมเอกสารหลักสูตร สื่อและอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทดลอง

6.1.2 จัดประชุมครูและนักเรียนเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับ
รายละเอียดของหลักสูตร วิธีการหรือแนวทางการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล

6.2 ดำเนินการทดลอง

6.2.1 ทำการวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าใน
ตนเองและผู้อื่นก่อนการทดลอง (Pre-test)

6.2.2 ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมตาม
หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยได้
ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม
กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการ 4 วงรอบ หน่วยการเรียนรู้ละ 1 วงรอบ

6.2.3 เมื่อทำการจัดกิจกรรมครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้วิจัยทำการ
ประเมินทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นหลังการ
ทดลอง(Post-test) โดยใช้แบบวัดทักษะชีวิตชุดเดียวกับที่ใช้ประเมินก่อนการทดลอง

7. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในขั้นนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้าง
การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น แบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการ
ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตเพื่อ
เสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ผู้วิจัยทำการศึกษารายละเอียดของหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และองค์ประกอบของหลักสูตร แล้วดำเนินการสร้างหลักสูตร หลังจากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และรับฟังข้อเสนอแนะ นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

2.2 แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) แบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการวัด ศึกษาองค์ประกอบและนิยามพฤติกรรมตัวชี้วัดทักษะชีวิตด้านตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นแต่ละองค์ประกอบ ศึกษาแนวทางการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิต จากงานวิจัยของ ประวิต เอราวรณ และนุชวณา เหลืองอังกูร (2544) : ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2555) : อมรศรี ศรีอินทร์ (2552) แล้วดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น หลังจากนั้นนำแบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับที่ประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของพฤติกรรม โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2538:117)

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

หรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ผลโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตรการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) หากมีข้อคำถามในแบบประเมินบางรายการที่มีค่า IC ต่ำกว่าทุกข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงข้อคำถามในแบบประเมินให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะดำเนินการหาคุณภาพในกระบวนการต่อไป

ภายหลังจากได้ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ แล้วทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ ซึ่งพบว่า แบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 จำนวน 40 ข้อ ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.24 – 0.76 มีค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ 0.94 สรุปว่า แบบวัดทักษะชีวิตฉบับนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้

2) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายในการสังเกต คีศึกษานิยามของทักษะชีวิตด้านตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้ กำหนดประเด็นในการสังเกต แล้วดำเนินการสร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหา หลังจากนั้นนำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมที่ประเมินความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม หลังจากนั้นนำคะแนนจากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย โดยแปลความหมายระดับคุณภาพของแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น จากค่าเฉลี่ยเกณฑ์เดียวกันกับการหาค่าความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร

ผลการประเมิน พบว่า แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตมีระดับความเหมาะสม ระดับมากที่สุด โดยในจำนวนนี้มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเท่ากับ 5.00 จำนวน 3 ข้อ

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดประเด็นในการพิจารณาประสิทธิผลหลักสูตร ดังนี้

8.1 พิจารณาระยะแผนพัฒนาการของพฤติกรรมทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นในแต่ละวงรอบ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย และร้อยละ

8.2 พิจารณาความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples)

9. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1) การหาความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IC (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 117) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ

จุดประสงค์การเรียนรู้

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา

1.2) การหาอำนาจจำแนกโดยใช้สถิติ t-test สำหรับแบบวัดที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (กัลยา วานิชบัญชา. 2540:87)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_H$ คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง

$\bar{X}_L$ คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ

S_H^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง

S_L^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ

n_H, n_L คือ จำนวนผู้ตอบแบบวัดในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

1.3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (กัลยา วานิชปัญญา. 2540 : 94)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} = ค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (Alpha coefficient)

k = จำนวนข้อของเครื่องมือ

s_i^2 = ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1) การหาสถิติพื้นฐานเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และร้อยละ (Percentage)

2.1.1) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

n = จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.1.2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545

: 106)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.1.3) ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 104)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ

P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) การหาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

2.1) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test (Dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 112) ดังนี้

$$\text{สูตร } t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความมี

นัยสำคัญ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมายหรือจำนวนคู่คะแนน

ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตร

เป็นการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

1. จุดมุ่งหมาย

เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรว่ามีประสิทธิผลตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และใช้ประกอบในการตัดสินใจในการใช้หลักสูตร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน โรงเรียนบ้านคูกาสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การพิจารณาคุณภาพของหลักสูตร พิจารณาจาก

1. ความแตกต่างของคะแนนการประเมินทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลังการใช้หลักสูตรกับก่อนการใช้หลักสูตร
2. ผลจากการ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้หลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
3. ผลจากการ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ครูผู้สอนร่วมชั้นเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนหลังจาก ได้เรียนตามหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
4. เอกสารหลักสูตร ซึ่งได้ผ่านกระบวนการตรวจคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ
3. เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน แบบสอบถามทั้ง 2 ชนิด ที่ใช้มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเช่นเดียวกัน ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะข้อมูลที่ต้องการ กำหนดขอบข่าย โครงสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และความคิดเห็นของนักเรียน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม และกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (บุญชม ศรีสะอาด.2545 : 102-103) แล้วดำเนินการสร้างข้อคำถามตามขอบข่ายที่กำหนด

3. สร้างแบบสอบถามแต่ละชนิด มี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ได้แก่อ้อมูลสถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อสอบถามความพึงพอใจ/แบบสอบถามความคิดเห็น และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไป

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรับปรุง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเสร็จไปตรวจสอบความตรงในเนื้อหา (Content Validity) โดยการตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา และครอบคลุมเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญ ชุดเดิมกับที่ตรวจสอบคุณภาพโครงสร้างของหลักสูตร พิจารณาความสอดคล้องของข้อความคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

หรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น นำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าค่าดัชนี IC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 ข้อความนั้นก็เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น ถ้าข้อความใดที่มีค่าต่ำกว่า 0.6 ข้อความนั้นก็ถูกตัดออกไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2538:117)

ผลการหาค่าดัชนี IC ที่ได้ ปรากฏว่า แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีค่า IC เท่ากับ 1.00 และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อพฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียน มีค่า IC เท่ากับ 0.90

6. จัดพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่อไป

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บแบบสอบถาม ด้วยตนเอง

8. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง หลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อ พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักเรียนโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน ค่าเฉลี่ยคะแนนแล้วนำมาแปลความหมายแล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์ จารุ, 2550 :

76-77)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.51 - 5.00 หมายถึง	มีความเห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.51 - 4.50 หมายถึง	มีความเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.51 - 3.50 หมายถึง	มีความเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.51 - 2.50 หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 - 1.50 หมายถึง	มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนต่อหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อ เสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวนค่าเฉลี่ยคะแนนแล้วนำมาแปลความหมาย แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	4.51 - 5.00 หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.51 - 4.50 หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.51 - 3.50 หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.51 - 2.50 หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 - 1.50 หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปแบบแผนวิจัยการพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า
ในตนเองและผู้อื่น สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

